

Karjalan kielen verkkošanakirja: ohjiet ruttoh käyttöh

olga.karlova@uef.fi

Vienankarjalaini pakinaklupi

Karjalan kielen elvytyšprojekt

Päivännoušu-Šuomen yliopisto

Karjalan kielen šanakirja

- KKS on kuušiošani murrehšanakirja, kumpani oli julkaistu vuosina 1968–2005
 - Ošien 1–3 [A–N] piätoimittaja Pertti Virtaranta
 - Ošien 4–6 [O–P] piätoimittaja Raija Koponen
- Ainehistuo on kerätty vuuvvešta 1894 alkuan pakauttelomalla karjalaista rahvašta
- Šanakirjatyötä on ruattu Kotimaisien kielten keškukšešša
- KKS on nykyjäh širretty digitaliseh käyttöh verkkoh:
<http://kaino.kotus.fi/cgi-bin/kks/karjala.cgi>
- Karjalan kielen šana-arkiston šanaliput on digitoitu ta alkuperäset kokoelmat on lahjotettu Päivännoušu-Šuomen yliopistolla

Šanan ečon ohjiet

- KKS:ssa on kaikkieh 88 575 eččošanua
- Kaikki eččošanat on annettu nš. "vienankarjalaisešša" muuvvošša, esim. ei ole šoinillisie konsonanttija: **b > p, g > k, d > t**.
- Pitäjän väri šanelou karjalan murtehistä: **šinini = vienankarjala, ruškie = eteläkarjala, vihrie = livvinkarjala**
- Diftongi **ua > oa**: kirjakieleššä **mua**, KKS **moa**
- Diftongi **iä > eä**: kirjakieleššä **piä**, KKS **peä**
- Diftongi **yä > eä**: vienankarjalan kirjakieleššä **tietyä**, KKS **tieteä**
- Affrikatta **č > tš, čč > ttš**: kirjakieleššä **čikko**, KKS **tšikko, meččä > mettšä**.
- Šliäppä-š > s: vienankarjalašša **šuuri**, KKS **suuri**.
- Elä käytä eččiessä erikoismerkijä: esim. **n'okka > nokka, min'n'a > minja**.
- Soinilliset konsonantit on eččošanoissa šoinittomat: esim. **balalaikka > palalaikka**.
- * korvuau moniehan kirjaimen: **čču**-loppuset šanat > ***ttšu** > 858 esimerkkie.

KARJALAN
KIELEN
SANAKIRJA

↑
vesmin
vešnukka
vešnuška
vešokas
vesoittaa
vesoittuo
vesoitus
vešotka
vess-
vešša
vesseli
vesseliä
vessellekseh
vessellettie
vesselkötteä
vessellää
vesselläkseh
vessellyntä
vessellys
vessellyttä
vesseltelys
↓

A E F H I J K L M N
O P R S T U V Y Ä Ö
vesse Mene

Artikkelihaku | Haku esimerkeistä

Hakusana » Pika

Sanaluokka

Selite/suomennos

Murresana » Erikoiskirjaimet

Pitäjä

Lähde

Käyttötyhteyks

Kieliooppitietoa

Etsi Tyhjennä

vesseli a.

→ vesselä.

KARJALAN
KIELEN
SANAKIRJA

↑
vesselläkseh
vessellyntä
vessellys
vessellyttä
vesseltelys
vesseltä
vessellekseh
vessellyö
vesselys
vessellyttä
vesseliä
vesseliäine
vesseliäpäiväine
vesseliäilmäine
vesseliätävä
vesseliäin
vesseliätteä
vesseliätteittäie
vesseliettyö
vešši
veššine
↓

A E F H I J K L M N
O P R S T U V Y Ä Ö
Mene

Artikkelihaku | Haku esimerkeistä

Hakusana » Pikaohjeet

Sanaluokka

Selite/suomennos

Murresana » Erikoiskirjaimet

Pitäjä

Lähde

Käyttötyhteyks

Kieliooppitietoa

Etsi Tyhjennä

vesseliä

I. a.

I.1. iloluontoinen, iloinen, hilpeä, leikkisä; lievästi humaltunut.
veššeliä *ihehmihi*. KiestinkiP | **veššeliä**. Uhtua Tihvinä | *hiän oli tänäpäivänä veššeliämpi*.
 Vuokkin | *hiin oliv veššeliä kul lakšima šiitä šinne kun mie pešsin ruotalla*. Kontokki |
veššeliä. Tunkua | *he he oldih vašta veššeliät miehet; ei ši nagru kogo päiväššä katennut*.
 Rukaj | **vesseliä** ~ **vesseliä**. *vod ov vesseliä mužikka*. Paatene | **vesseli**. Korpis | **vesseliä**. Suoj
 Suistamo | **veššeliä** ~ **vesseliä**. *äijäläi on veššeliä. poigazet oldih vešša vesseliät, nagole
 kizattih*. Tver | *se on vessel ihehmihe*. Salmi | *vessel miez olet pagizemah*. Tulemaj |
vessel abku. torah terväh kahahtettihez, vai vessel peä puutu (kun sai viinaa päähänsä).
 Säämä | *moine oli vessel ristikanzu*. Vitele | **vesseliä** *rahvaz*. Nek-Riip

I.2. iloa tuottava; hauska, mukava; eloisa, vilkas; kaunis, soma.
veššeliä *matata*. KiestinkiP | *kun tuli poikaši kotih, hiin on kuiv veššeliämpi olla*. Vuokkin
 | *Ainilla on ylen veššeliät šilmat*. Tunkua | *pläššie prinkutoo; ylen vesseliä äivelet*.
vesseliämb *_on olla pyhäšilmaz voimattomal*. Suoj | (uuteen taloon muutettaessa) *ješli*

vessellekseh
vessellyö
vesselys
vessellyttä
vesseliä
vesseliäine
vesseliäpäiväine
vesseliäilmäine
vesseliätävä
vesseliäin
vesseliätteä

» Näytä esimerkit

vesseliä

I. a.

I.1. iloluontoinen, iloinen, hilpeä, leikkisä; lievästi humaltunut.

I.2. iloa tuottava; hauska, mukava; eloisa, vilkas; kaunis, soma.

II. s. lievä humala, hiprakka.

Huomua:
Erimoiset
eččomahollisuot

Eččo alahana olijašša vašemešša palkissa

Kirjuttuas's'a ečittävän šanan alun, šuat näkymäh kymmenen šamanalkuista šanua ylähänä ta kymmenen alahana.

Tämä on hyvä eččotapa, kun et tietäne tarkkah ečittävän šanan kirjutušmuotuo.

Huomua: erimoiset eččomahollisuot

Artikkelieččo

Eččiessä tulou šana-artikkeli tahti artikkelija.

Šuomenokšešša tahti murrešanašša voipi kirjuttua moniehan šanan tahti ošan šanašta (käyttjän merkkijä, esim. * tahti ?)

Kotimaisten kielten keskus

Etusivu Ohjeet Kartta Lyhenteet Palaute

KARJALAN KIELEN SANAKIRJA

palkkautio
palkkavo
palkkavopäivä
palkkavunta
palkkavuo
palkkavus
palkkavusaika
palkkavuspakina
palkkavussopu
palkkeliutuo
palkki
palkkiII
palkkihauki
palkkikala
palkkiliha
palkkoaksennella
palkkoalla
palkkoattšie
palkkoipukaine
palkkusilmä
palko

A E F H I J K L M N
O P R S T U V Y Ä Ö
Mene

Artikkelihaku Haku esimerkeistä

Hakusana » Pikaohjeet

Sanaluokka

Selite/suomennos

Murresana » Erikoiskirjaimet

Pitäjä

Lähde

Käyttöyhteys

Kielioppitietoa

Etsi

Hakutuloksia: 17
Sivu 1 / 1

1. hauska II
2. ilo(i)kas
3. iloine
4. iloisa
5. iloksine
6. interesnoi
7. keänteäksesh
8. lyhyt
9. lysti
10. mukava
11. myötähyisin
12. rehennelläksesh
13. sapavnoi
14. šuutkeliekas
15. torava
16. vesselä
17. vetkie

KARJALAN KIELEN SANAKIRJA

vesseläläksesh
vessellyntä
vessellyys
vessellytteä
vesseltylys
vesselteä
vesselteäksesh
vesseltyö
vesseltylys
vessellytteä
vesselä
vesseläme
vesseläpäiväine
vesseläsilmäine
vesselättävä
vesselätön
vesselöitteä
vesselöitteattšie
vesselöittyö
vešši
veššine

Artikkelihaku Haku esimerkeistä

Hakusana » Pikaohjeet

Sanaluokka

Selite/suomennos

Murresana » Erikoiskirjaimet

Pitäjä

Lähde

Käyttöyhteys

Kielioppitietoa

Etsi Tyhjennä

Hakutuloksia: 157
Sivu 1 / 1

1. aiven
2. armine
3. eh(ö)om
4. eloika
5. eloikaine
6. elävä
7. etyjsissä, -h
8. eäni
9. hellertä
10. heplakkia, -o
11. hieno
12. hirmakojia
13. hörtšisselläksesh
14. höynistyö
15. ikävytyö
16. iloinversomat
17. iloisa
18. ilonpitäjä
19. iloroato
20. iuhmura

Eččo esimerkkilöistä

Eččotulokšena ollah virkehesimerkit.

Artikkelieččo on varmempi tapa, šentäh kun erähät tiijot voijah jäähä pois teknisista vijoista.

Kotimaisten kielten keskus

Etusivu Ohjeet Kartta Lyhenteet Palaute

Artikkelihaku Haku esimerkeistä

Murresana » Erikoiskirjaimet » Pikaohjeet

Selite/suomennos

Pitäjä

Lähde

Käyttöyhteys

Artikkelirajaus:

Hakusana

Sanaluokka

Etsi Tyhjennä

Hakutuloksia: 8
Sivu 1 / 1

a
aa
aakkoa
aalo
ah
aha(h)
ahahah
ahahella
ahanta
ahas
ahashenkine
ahasläntä
ahava
ahavahko

1. [eäni] ahas, hyvä, kauis, korgie, kova, kähäkä, pehmie, pieini, **vesselä** eäni. eänem painoi. eändä pideä puhua. eänes tundie. siid häi eänen andoa: tulen (kun häntä huudetaan). Suoj
2. [heplakkia, -o] miun tietto on ylen heblakka da **vesselä** iloinen. ei ole se heblakom pagina, se on tozi. oled aiga heblakko, kai lebletät. Suoj
3. [höynistyö] peädä kivisteä, gä höynisty. huondespäiväz oli **vesselä** iloinen, ga ildapäiväl höynisty. Suoj
4. [loavukas] ylen on loavukas hänen kodä da **vesselä** eleä. Suoj
5. [vesselä] **vesselä** ~ vesselä. vod ov vesselä mužikka. Paatene
6. [vesselä] **vesselä**. Suoj Suistamo
7. [vesselä] **vesselä** vesi t. vejyt viina, iloliemi.

* (tähtimerkin)
käyttö: esimerkkinä -
čču- ta -čča-loppusien
šanojen eččo

- čču-loppuset šanat: 858 eččotulošta, kumpasien kešen on -a-vartaloisie (*pohoroča-n*) tai -u-vartaloisie (*varaču-n*).
- čča-loppuset šanat: 655 eččotulošta

KARJALAN
KIELEN
SANAKIRJA

vessellälakseh
vessellyntä
vessellys
vessellytteä
vesseltelys
vesselteä
vesselteakseh
vesselyö
vesselys
vessellytteä
vessellä
vesselläine
vesselläpäiväine
vesselläsilmäine
vessellättävä
vessellätoin
vesselläitteä
vesselläitteäššie
vesselläittyö
vešši
veššine

Artikkelihaku | Haku esimerkeistä

Hakusana

Sanaluokka

Selite/suomennos

Murresana » Erikoiskirjaimet

Pitäjä

Lähde

Käyttöyhteys

Kielioppitietoa

Etsi Tyhjennä

Hakutuloksia: 858
Sivu 1 / 1

- aikavuksennella
- aiku(h)ine
- aiposen
- airokoltša
- airovittša
- aia
- aitavittša
- akkahine
- akkakarittša
- alaventtša
- alentoa
- aleta
- alle
- ammunta I
- amattu
- apuprihättšü
- armuonta
- askelikas
- assuttšu

KARJALAN
KIELEN
SANAKIRJA

ahkuine
ahkukas
ahkuri
ahkuutuo
ahkuvuo
ahlei
ahleiskoi
ahleittša
ahleskoi
ahliskoi
ahliskoine
ahma
ahmaillakseh
ahmakka
ahmatti
ahmie
ahmo
ahmoallakseh
ahmoistoa
ahnahus
ahnaillakseh

Artikkelihaku | Haku esimerkeistä

Hakusana

Sanaluokka

Selite/suomennos

Murresana » Erikoiskirjaimet

Pitäjä

Lähde

Käyttöyhteys

Kielioppitietoa

Etsi Tyhjennä

ahliskoine s. ja a.

→ ahliskoi.

ahliskoiini **siittša** oli muuta karttuunia kalliimpaa, punapohjaista kangasta, josta tehtiin hameita, katsospaitoja ym. *Šunkušta tu Pisto* | ahliskoiini **siittša** pumpulinen ostokangas, jossa oli tav. i kuvioita. Uhtua | ahliskoiini punainen ranskankarttuuni t. punais tehty vaate. ahliskoiini **siittša** punainen karttuuni. (paidan) *hiem ahliskoisešta*. ahliskoiini onki pieni (englantilainen) onki. Vuokl Kontokki | ahliskoine kangas on kuviollista karttuunin kaltaista | ahliskoiini punapohjaista pikkukukkaista ostokangasta. Rukaj

KARJALAN
KIELEN
SANAKIRJA

varasto
varastoa
varastuo
varata I
varata II
varatoin
varattava
varattomus
varattomuten
varattšimet
varattšu
varautuo
varava
varavaine
varavanhempi
varavo
varavoine
varavunta
varavuo
varavus
varavuskennella

Artikkelihaku | Haku esimerkeistä

Hakusana

Sanaluokka

Selite/suomennos

Murresana » Erikoiskirjaimet

Pitäjä

Lähde

Käyttöyhteys

Kielioppitietoa

Etsi Tyhjennä

varattšu s. ja a.

pelkuri, arkajalka; arka, pelokas.

varattšu. Paatene Tihvinä Suistamo Salmi | varattšu heboñi. Ku hebo, ei ole varattšu. Suoj | varattšu briha. kaikkieh varattšuin. Tver | koiru nosti hardan, ei tarrennu haukkua, varattšu koir _ nain, en olluh varattšu, yhtelleh koukoi lekahtih vatšaz. Säämäj papin ristitty, gu ñi midä ed varaa. häi ei targia, varattšu on. V olen varattšu. Nek-Riip

I Erik. vilum varattšu kylmänarka. Impil | palenzujj _ on ylen, i

Tehtävä: Eči šanat verkkošanakirjašta

Normitettu kielimuoto	Verkkošanakirjamuoto	Suomenkielinen vastine
kivistyä	<i>kivisteä</i>	<i>särkeä, kivistää</i>
iänetöin		
tel'l'o		
čiilahaini		
n'apero		
hačattua		
toračču		
šiämyštä		
kuatua		
kost'a		

KARJALAN
KIELEN
SANAKIRJA

↑

ajelsuttaja
ajelsuttoa
ajelupoalikka
ajelus
ajeluspiiroa
ajelusproasniekka
ajelustoroka
ajelusväärttinäine
ajeluttoa
ajo
ajoa
ajoahkivo
ajoakseh
ajoattšie
ajohepo
ajohepoine
ajojeä
ajokarja
ajokas
ajokeli
ajokoirä

↓

A E F H I J K L M N
O P R S T U V Y Ä Ö

Artikkelihaku | Haku esimerkeistä

Hakusana » Pikaohjeet

Sanaluokka

Selite/suomennos

Murresana » Erikoiskirjaimet

Pitäjä

Lähde

Käyttöyhteys

Kielioppitietoa

Etsi Tyhjennä

Hakutuloksia: 1281
Sivu 1 / 2 Seuraava sivu »
[1] 2

1. ahas
2. aijas
3. aika I
4. aivoiseh
5. ajoa
6. akka
7. alkoakseh
8. ampumies
9. ansa
10. antilas
11. asie
12. astala
13. astivo
14. astivoija
15. aukie
16. aukusta
17. ehto I
18. ei
19. eklein
20. elellä
21. elikkä
22. elmetteä
23. elätti
24. emintimä

KARJALAN
KIELEN
SANAKIRJA

↑

ehätteättšie
ehättyö
ehättäjä
ehättäytyö
ehätys
ehätysšavu
ehätystuli
ehätysvalkamo
ehättyteä
ehätäntä
ei
eikja, -ä
eikkäija
eikkehissäh

Artikkelihaku | Haku esimerkeistä

Hakusana

Sanaluokka

Selite/suomennos

Murresana » Erikoiskirjaimet

Pitäjä

Lähde

Käyttöyhteys

Kielioppitietoa

Etsi Tyhjennä

Hakutuloksia: 122
Sivu 1 / 1

1. aikamaine
2. ainavoine
3. ainikko
4. antalo
5. eloine
6. emäntäine
7. emäpuolikko
8. haloine

Artikkelieččo: huomua lisämahollisuot.

Esim. Hietajärven alamurtehešta KKS:h on kerätty 1281 šanua ta virkehtä.

Esim. Šanakirjašta löytyy 122 šanua, kumpasie käytetäh hellintäšanana.

Tehtävä: vaštua kyšymykših

- Kuin monta adjektiivie löytyy šanakirjašta Jyskyjärven murtehešša?
- Kuin monta adverbie löytyy Kuivajärven murtehešša?
- Kuin monta šanua kaikkieh on Säämäjärven murtehešša ta Oulangan murtehešša?
- Löyvä šuomenkielisen nirso-šanan karjalankielini vaštineh
- Eči kirošanoja
- Mitä šanoja käytetäh kyšymyšvirkkehissä?

Lisyyä ohjeita Karjalan kielen verkkošanakirjan käyttööh

http://kaino.kotus.fi/kks/johdanto/kks_johdanto.php?p=ohjeet10

Eči šanat verkkošanakirjašta: vaštahukšet

Normitettu kielimuoto	Verkkošanakirjamuoto	Suomenkielinen vastine
kivistyä	<i>kivisteä</i>	särkeä, kivistää
iänetöin	<i>eänetöin</i>	ääneton, vähäpuheinen
tel'lo	<i>teljo</i>	1. veneen istuinlauta. 2. veneen pohjaritilä.
čiilahaini	<i>tšiilahaine (voipi eččie ilmain šliäpäällistä š:tä: tsiilahaine)</i>	1. nokkonen 2. äksystä, kiukkuisesta, eripuraisesta ihmisestä t. eläimestä. 3. morsiusneito.
n'apero	<i>näpero (voipi eččie ilmain erikoismerkkie: napero)</i>	pienikokoisesta (tav. lapsesta, mutta myös esim. marjasta t. perunasta), napero.
hačattua	<i>hatšattoa (voipi eččie ilmain šliäpäällistä š:tä: hatsattoa)</i>	harakasta: säkättää, räkättää. Kuv. riidellä, kinastella.
toračču	<i>torattšu (voipi eččie ilmain šliäpäällistä š:tä: torattsu)</i>	1. tappelupukarista, riidanhaluisesta. 2. vikuroivasta, äksystä hevosesta.
šiämyštä	<i>seämystä</i>	1.a. sisus, sisusta, ydin. 1.b. sisällys, sisältö. 2. luonne, sisin.
kuatua	<i>koatua</i>	kaataa
kost'a	<i>kostja</i>	vieras, vierailija

Vaštua kyšymykših: vaštahukšet

- Kuin monta adjektiivie löytyy šanakirjašta Jyskyjärven murtehešša?

355 eččotulošta

- Kuin monta adverbie löytyy Kuivajärven murtehešša?

7 eččotulošta

- Kuin monta šanua kaikkieh on Säämäjärven murtehešša ta Oulangan murtehešša?

Siämäjärven murreh – 55225. Oulankan murreh – 450.

- Löyvä šuomenkielisen nirso-šanan karjalankielini vaštineh.

Löytyy 17 eččotulošta, esim. čirčču tahi himpie.

- Eči kirošanoja

Löytyy 147 eččotulošta, esim. piessa.

- Mitä šanoja käytetäh kyšymyšvirkkehissä?

18 eččotulošta, esim. mi?